

tempore natiuitate anti quis patribus ipromisit
et subditur. Dominus regnauit decorez induit
est. Illum scilicet decorez quo coronauit eum mater
sua hec est humanitas. et addunt in graduali.
Benedictus qui venit. et in alleluia. Dominus
regnauit et quis quantus sit. in offerenda suppo
nunt dicentes. Dominus enim firmabit orbem terre.
Et quia primus paries est ex hebreis. ideo primicie
scilicet pastores in comunione loquuntur ad eos. Ex
ulta filia syon. id est ecclesia. Officiu tercie mis
se personat mirabilia uerbi dei quod erat in princi
pio et incipit esse caro. sicut legitur in euange
lio. hoc uerbum est puer qui secundum prophetas
natus est nobis. ut canimus in introitu. et hoc
est canticum nouum. de quo propheta in uersu.
Cantate domino canticum nouum. hoc est uerbum
est illud salutare. de quo prius canit in gra
duali. Viderunt omnes hec est lux magna. que
descendit in regnum uterque. que illi. o. ho. ve.
in hunc mundum de qua dicitur in euangelio. In
principio etc. Hic demum est ille diues rex et po
tes cui dicitur in offerenda. Tui sunt celi et tua
est terra. In fine prime et secunde misse dicunt
quidam. Benedicamus domino. put dicitur est
sub tri. de aduentu. Ab hac autem die usque ad oc
tauam ephie responsoria et eorum uersus dicitur
cum alleluia. ad representandum summam leti
ciam que aduenit tempore gracie.

De dominica infra octauas natalis domini.
Dominica que intercidit infra octauam nata
lis domini cantatur de natiuitate domini. unde
introitus misse est. Dum medius silencium tene
rent omnia etc. sapientie. etc. Est enim triplex
silencium scilicet ignorantie. desperacionis. et glorie.
Silencium ignorantie fuit ante legem. quia ig
norabant peccata sua. et ideo non clamabant ad do
minum ad ro. x. Mors regnauit ab adam usque
ad moysen. postquam autem lex data est ad cogni
tionem peccati multo tempore seruauerunt le
gem. Ad ultimum uero desperauerunt quando
scilicet omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt
tunc fuit silencium desperacionis. postquam autem
uenit christus ruptum est silencium. unde clamat
omnes laudes dei. Silencium glorie. uenit quando
impletum erit totum desiderium nostrum. In fi
lacio desperacionis ueniet dominus ut ei attri
bueretur salus humani generis. qui est uerus me
dicus. et hoc est quod dicitur. Dum medius silen
cium tenerent omnia. Sequitur et nox. i. dya
bolus in suo cursu medius. id est omnino iter ha
beret. Omnes enim comuniter ad inferos descen
debant. Omnipotens sermo tuus. id est filius
tuus domine pater. qui dicitur sermo patris. quia
per eum natus est a regibus sedibus uenit qui
terere et facere reges. uel ad literas dum omnia
tenerent medius. i. comune silencium de nocte
scilicet quando omnia silent. et nox in suo cursu
medium iter pageret ad literam. Omnipotens
sermo tuus. a. a. re. se. ve. quia media nocte na
tus est dominus. et concordat epistola que est ad

Gal. iij. c. Vbi dicitur. at ubi uenit plenitudo
temporis etc. Responsorium est speciosus forma
et cetera. quia immunis ab omni peccato et om
nibus uirtutibus plenus. sicut enim habetur ad
collocen. iij. In ipso habitat omnis plenitudo
diuinitatis corporaliter. i. ad modum trine di
mensionis. id est omni modo sicut in omnibus
est. scilicet. essentialiter. presencialiter et potenciali
ter. Item secundum gratiam est in sanctis et se
eundum unionem est in christo. et ideo diffusa est
gratia in labijs tuis. gratia. quia nunquam sic locu
tus est homo. diffusa est in qua. quia in ore eius
fuit lex clemencie. ut cum dixit. mulier nemo te
condemnauit. nec ego te condempno. uade et am
no. p. Et cum dixit. diligite inimicos etc. euang
gelium. Erat ioseph luce. ij. Similiter ad nati
uitatem pertinet quantum ad principium. licet et
ad aliud pertineat. Erant pater eius. scilicet putati
uus et mater mirantes super hijs que dicebantur
eo. s. a. pastoribus. Sequitur in euangelio pro
phetia simeonis. Ecce positus est hic in ruam. scilicet
in fidelium. et in resurrectione multorum scilicet fide
lium et in signum. id est in signatorem cui contra
dicitur. quasi. d. si in uiridi hoc faciunt in arido
quid fiet. uel. id est in ostensionem. quia per humi
litate et paupertate in paradysum. uel in sig
num. id est in signaculum. unde iohannis primo. Quem
signauit pater et misit in mundum ut eo signa
remur et aggeus. Ecce posui te in signaculum
quia elegi te. Et in canticis pone me. ut signa
culum super cor tuum etc. positus est ergo christus
in signum tripliciter. scilicet in significatorem i. ostē
tionem. et in signaculum. Rursus hoc officium
Dum medius etc. Vox est primitiue ecclesie in qua
recolit domini natiuitate. cuius fructum predicat
in epistola. quia de seruitute transiit ad fili
orum ad eorum etc. et ipsum commendat secundum sapi
entiam in euangelio ubi dicitur puer crescebat
et confortabatur plenus sapientia scilicet potestate
In alleluia. Dominus regnauit et in offerenda.
Dominus enim firmauit secundum pulcritudinem
in graduali speciosus forma. In postcomunio
ne uero. Tollite puerum. math. ij. c. Tempus
fuge uocatur. quo descendit dominus in egyptum
et mystice respicit ad gentilitatis adoptionem
quia dominus de iuda transiit ad gentes. ut eas
adoptaret heredes

De festo Circumcisionis

Hec de festo circumcisionis dicendum est.
Sciendum autem est quod circumcisio pri
mo iniuncta est abrahe et semini eius
id est hebreis ex eo nascituris ut sic pro
baret an obediret uel non. sicut et adam ad pro
bacionem obediencie mandatum accepit ne de lig
no uetito manducaret. Fuit autem precepta
circumcisio propter quinque causas. Primo ut pro
obediencia mandati abraham placeret deo cui
per preuicationem adam displicuerat. Se
cundo data fuit in signum magne fidei abraham
Credidit enim se habiturum filium in quo be

nedicerentur omnes gentes per fidē. id ē per
quam spiritualis circūcisio impletur. ut sic iu-
stificaretur et ipse. Tercio ut i hoc signo discer-
neretur ab omni natione populus ille. Quar-
to ut circūcisio facta in virili membro p quod
generatur creatura mortalium et i quo libido
solet domari. castitatem corporis et mētis ser-
uandā. et impudiciā reſicandā iudicaz. Quis-
to. quia non posset meli⁹ significari p cristum
tollī originale peccatū. cum prepucio quippe
omnis homo nascitur quēadmodū et euz origi-
niali peccato. In carne prepucio ideo ē iusta fie-
ri quia in remediū instituta est. id ē contra ori-
ginale peccatum quod a parētib⁹ contrari⁹
corrupti cōcupiscētia que in parte illa magis
dominat. et quia in membro illo culpā inobedi-
encie homo p⁹ cognouit. de cui⁹ q et i illo sig-
num obediencie acciperet. fiebat circūcisio die
vij. ex legis pcepto. leuiti. xij. et fiebat cū la-
pideo cultello ad significandū q post septena-
rium huius vite in octaua die. id ē etate q erit
resurgentiū omnis ab electis per petrā. id est
xp̄m abscedet. Corruptio carnis et spirit⁹ q̄
liberabim⁹ a seruitute corrupcōis q̄ circūcide-
tur a peccatis anima cui⁹qz credentis in eum.
Due itaqz res sūt illius sacramēti. scz circūcisio
a peccatis in p̄senti. et circūcisio ab omni cor-
ruptione in futuro. xp̄s aut non indigebat cir-
cūcidi. ut iam dicitur. Cōferebat circūcisio
suo tempore remissionē peccatorum sicut et nunc
baptism⁹. vñ greg. Quid apud nos valet vn-
da baptismi. hoc egit apud veteres. vel p par-
uulis sola fides. vñ p maiorib⁹ virt⁹ sacrificij
vel p hīs qui de abrahe stirpe. pdierūt miste-
rium circūcisionis. Sed quare xp̄s qui fu-
it agn⁹ immaculatus nō habens maculā. neqz
rugam. quia peccatū non fecit. nec inuentus est
dokus in ore eius voluit circūcidi. Respon-
do sicut voluit in templo p̄sentari. sicut et bap-
tizari. sicut et de agno paschali cum discipulis
epulari sic voluit in corpe circūcidi ppter nos.
Secundo ne iudei dicerent eū non esse messiam
in lege p̄missum. quia non esset circūcisus nec
viveret secundum legē. qui de seipso dixit. nō
veni soluere legē. sed adimplere. Tercio ra-
cione nostri scz ppter figuram. etenim circum-
cisio figurat p̄sentēz spiritualē. que est gracia
et futurā que erit in gloria. nec dedit nob̄ exē-
plum carnaliter circūcidendi. sed spiritualiter
per vite inuacōez. nam secundū bernhardū
dupliciter debemus circūcidi. scz exteri⁹ in car-
ne et interius in mēte. Quarto ratione sui. ut. si
se veram carnē assumpssisse ostenderet. Quis-
to ne demones circūcisionis misterij agnosce-
rent. cum enim illa extra originale peccatū fie-
ret credidit dyabolus. et hūc qui circūcideba-
tur similiter peccatorē esse. ppter quam etiam
causā voluit ut mater ei⁹ virgo ppetua despo-
saretur. Sexto ppter p̄fectam humilitatem
tanq̄ esset peccator. voluit hoc fieri. licet non

indigeret. sic et ex humilitate voluit baptizari
subdendo se minori. Vbi sit caro p̄pucio cristi
dictum est in quarta pte subvij. particlā cano-
nis super verbo noui et eterm. fuit autē muta-
ta circūcisio in baptismum quatuor de causis.
Prima quia sacramentū baptismatis est p̄fec-
tius. Secunda quia magis cōmune mulieres
em̄ circūcidi nō poterant. Tercia quia ma-
gis gracia plenum. Per circūcisionē nāqz tan-
tum peccatūz remittebat. sed grā ad bñ operā-
dum per eum non p̄stabat. nec virtutes dabāt
vel augebātur. In baptismo em̄ non soluz pec-
catum remittit. sed etiam cōp̄adi ofert et vir-
tutes augent. Ideoqz recte ait aposto⁹. q
abraham accepit circūcisionē tantūz in signū.
Quarta ppter honestatem honestius enim est
aqua lauari q̄ corpore mutilari. Sed videt q
de circūcisione non debeat fieri festū. cū dic-
aposto⁹. Circūcisio nichil p̄dest. Et iterūz
si circūcidim⁹ xp̄s nichil vobis p̄derit. Pre-
terea cum ecclesia nō faciat festum de passione
domini videtur q in circūcisione in q̄ incipit
passio domini. q̄n̄ p̄mū sanguinē suū fudit non
sit faciendū festū. sed potius. lamentum sic et
in passione. Ad hoc dicit q festum nō fit de cir-
cūcisione. sed de octaua natalis domini. Sed nec
aliquid impedit nos dicere q fiat festū de cir-
cūcisione. quia significat circūcisionē que fiet
in octaua resurrectionis a culpa et a pena. et ē
causa meritoria illius. et ppter illud gaudium
ecclesia solemnitat. Ad hoc vero quod obicit
de passione. Respōdet q alia de causa ecclia dī-
mittit facere festum in die qua domin⁹ passus
est. quam ppter passionem. scz. quia tunc domi-
nus posuit peccata nostra in statera. vnde iob
vtnā app̄tenderentur p̄ca mea quibus iraz
merui et calamitas quā patior i statera. Opor-
tuit em̄ filium dei pati pro peccatis nostris ut
nos redimeret ab omni peccato. Et ideo luget
ecclia magnitudinem p̄ccatorum suorum. Et
tans q sol erubescens propter p̄ca hominum
obtenebratus est. de quo dicitur sub pasceue.
Celebraē igit hodie octaua natiuitatis. que
est octaua sup̄leccōis. put dicit in p̄hemio vij
partis. Est etiam hec octaua alterius negocij
significandis. Duplex est em̄ negociū. qd in ea
figurat. vnum circūcisio domini. quod in euā-
gelio exprimit. Alterū aduent⁹ hominis ad deū
Est em̄ duplex aduent⁹. scz xp̄i ad homines. et
quo in natiuitate actūz est. et hominū ad xp̄m
de quo in hac octaua agit. qd notāt antiphō-
ne laudū. ut illa. O admirabile cōmercū. Nam
cōmercū est vbi aliquid accipit. et aliquid da-
tur. Dominus nāqz accepit nostraz humanita-
tē ut nobis daret suam diuinitatem quod no-
tāt ibi in verbis sequētib⁹. scz animatum cor-
pus sumēs de virgine. Per hoc em̄ notāt q do-
min⁹ accepit. per hoc vero q dicit. largitus ē
nobis suaz deitatem notāt q dederit. Secūda
vero et q̄ta antiphōne terminant. Te laudam⁹

De nostro q. d. ad te venim⁹ laudāto te. **T**er-
cia terminat. dei genitrix intercede pro nobis
q. d. **I**ntercede vt filius tuus suscipiat nos In
quinta dicitur illud quod dixit baptista. **E**cce
agnus dei. q. d. ad eum venire debem⁹. vñ ans-
dreas et alius discipulus io. hoc audito secuti
sūt dominum. **I**n an. vero que est sup̄ benedic-
tus dicitur. **I**nnouat nature. nostra em̄ natus
ta recedendo a deo inueterata et redeundo est
innouata. **R**otandum q̄ est q̄ quinque sunt que
hanc diem reddunt solēnem. **P**rimū est quia
hac die duo festa cōcurrunt. scz pientis et p̄t⁹
vnde et due misse celebrant. p̄ma de pariente.
scz de beata virgine in qua dicit̄ introit⁹. **V**ul-
tum tuum et cōmunio. **S**imile est regnū celoꝝ
homi negotiatori math. xij. c. **S**ecūda d̄ par-
tu scz de filio in qua dicit̄ introit⁹. **P**uer nat⁹
est nobis vel in alijs ecclesijs. **D**um mediū filē
cum. vnde et in quibusdam gradualib⁹ offici-
um vtrūq̄ intitulatū inueniē. **E**t idō quia hoc
festum est de beata virgine. fit hodie scō as-
pud ecclesiam beate marie trāstiberim. quāuis
quidam scripserit q̄ fit apud sancta sanctorū
ad latranum. p̄ eo q̄ caro circūcisionis domini
ibi dicitur cōseruari. put dicit̄ em̄ in quarta
parte sub vij. particula canonis. **E**pistola ē
Apparuit benignitas. que ad titum in. **E**uāge-
lium est. **P**ostq̄ cōsummata sunt. **L**uc. ij. **A**lle-
luia multipharie hebreoꝝ. j. **S**ecundū q̄d
facit hanc diem solēnem. est octaua de qua dic-
tum est. **T**ercium impositio noui et salutiferi
nominis. de qua dicitur sub ti. de sabbato san-
cto. vbi agit̄ d̄ baptismo. q̄d nom̄ triplex ē scz
filius dei x̄ps et ihs. sicut ex euangelio colligis-
tur. de hoc dicit̄ em̄ in p̄hemio secūde ptis.
Quartū est effusio sanguinis ihesu x̄pi. ho-
die em̄ p̄mo sanguineꝝ suū p̄ nobis fūdere ce-
pit. qui eum postmodum sepe funderē voluit.
Quintum est signaculum circūcisionis. q̄ cri-
stus hodie p̄ nobis dignat⁹ est suscipere p̄pter
causas p̄missas. **I**n quibusdā ecclesijs subdia-
coni fortes et iuuenes faciunt hodie festū ad
significandū q̄ in octaua resurgentiū que sig-
nificatur per octauā dieꝝ. qua circūcisio fiebat
nulla erit debilis etas. nō senect⁹ nō seniuꝝ nō
impotēs puericia. sed omnes scurrem⁹ in vix
perfectū cuz hoc mortale induet immortalitas
tem et hoc corruptibile incorruptōnez vt pre-
missū est. de hoc dicitur in septima parte sub
festis s̄ctorū stephani et iohis. **P**ostremo no-
tandum est. q̄ olim pagani. et gentiles in hijs
kal. multas supersticiones obseruabāt quaz ali-
quas aug. in quodā p̄mōrat sermōe. **C**redē-
tes em̄ inq̄t ianum quendā deum esse. eū tūc
venerabāt ei duas facies figurātes vñā añ alis
am post eo q̄ est p̄ncipium anni sequentis et fi-
nis p̄cedētis. assūmebāt em̄ formas monstru-
osas. alij ex pellibus pecudū. alij ex capitibus
bestiaz. alij vestientes tunicas muliebres. alij
auguria obseruabant dantes. p̄s recipientes

dyabolicas strenas. alij mensas laute p̄paratas
tota nocte manere sinebant putātes totū anni
spacium quiuia in tali cibi abūdancia p̄durare
que prohibet cristianus facere

De festo epiphanię.

Aequitur festum epiphanię quod est
vocabulū grecum sonat latine mani-
festacio. siue apparitio. et est idē cum
festo natiuitatis. nichil enim nasci p̄-
fuit nisi apparuisset. **V**erum p̄ triplici appari-
tione hodie solēnat ecclesia. **V**nde et in codici-
bus antiquis hec dies ephiaz. pluraliter int-
tulatur. **E**t ideo tripliciter nominat. scz ephiaz
theophania. et bethphania. **E**piphania dicitur
quantū ad illam apparitōez domini que facta
est magis per stellam. **M**agi autē ipi fuerunt.
caspar melchior et balthasar. **E**t fuerūt reges
iuxta illud psalmi. **T**ibi offerent reges mune-
ra et iterum Reges thar. et in mu. of. re. ara. et
saba. do. ad ducēt quoz copia d̄ mediolano in
coloniā trāslata fuerunt. **E**t dicuntur magi
magitudine sciencie. **P**er astronomiā em̄ cog-
nouerunt. quia stella illa non erat ex constitu-
tis a p̄ncipio. sed illa de qua balaam magister
su⁹ p̄phetauerat. numeri. xliij. **O**rietur stella
ex iacob et conserget virga de israhel. et de ia-
cob erit qui domineꝝ et ideo moti sūt. ut ducti
illius stelle venirent in bethleem vt regem na-
tum quem eis p̄phetauerat balaam adorarent
Et dicitur epiphania ab epi quod est supra et
phanos quod est apparitio. quia de sursum illa
fuit apparitio. scz de celo. vel ab epi quod ē su-
per. quia scriptum est vsq̄ dum veniens staret
supra vbi erat puer. **E**rat quidem p̄ximior
terre quam alie stelle. et hec facta sunt t̄redes-
cima die a natiuitate domini. qua die stella ma-
gos ad p̄sepium duxit. **E**t dicunt quidem. q̄
stella illa fuit spiritus sanct⁹. qui postea descē-
dit super dominū baptizatū in specie columbe
et ipis magis in specie stelle. **A**lij q̄ fuit an-
gelus. qui apparuerat pastoribus iudeis. scz il-
lis tanq̄ racione vtentib⁹ in forma racionabili
Istis vero gētilib⁹ tanq̄ irracōnabilib⁹ i spe-
cie irracōnabili. **A**lij et veri⁹ q̄ fuit de nouo
creata que per actō officio suo rediit i p̄mordi-
alem materiam. **A**lij dicunt. q̄ cecidit in pu-
teum. vbi adhuc dicitur apparere. solis tamen
virginib⁹. **S**olet autem queri quomō tā ci-
to. videlicz. infra xliij. dies de tam remotissimis
regionibus hierusolimā venerunt que dicitur
esse in medio mūdi. iuxta illud psalmi. **R**ex nos-
ter opatus est salutē in medio terre. **D**icit ysa-
dorus. q̄ añ natiuitateꝝ stella illis apparuit vt
possent ibi esse i tempe oportuno. **H**ieronim⁹
dicit q̄ in die natalis primo ab eis visa est. sed
venerunt in dromedaris. iuxta illud p̄heticū
Inducio camelorum opiet te dromedarij ma-
dian et effa que velocissime currūt. vnde et di-
cunt̄ a dromo. quod est cursus. et aros quod ē
virtus. et sunt minores camelis. sed velocius